

Nr 4

Utlåtande i anledning av väckta motioner om åtgärder för att minska arbetsbalansen inom lantmäteriet.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 363 av herr *Eskilsson m. fl.* och II: 579 av herrar *Nilsson* i Bästekille och *Krönmark*, har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att åtgärder vidtas för att minska eftersläpningen av förrättningar och uppdrag inom lantmäteriet samt att härvid skall beaktas möjligheter att viss lantmäteriförrättning kan anförtros privat lantmäteripersonal.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till motionen II: 579.

Yttranden över motionerna har avgivits av lantmäteristyrelsen och Kommunernas Konsultbyrå LBF.

Lantmäteristyrelsen anser i nuvarande personal-, lagstiftnings- och organisationsläge att motionerna inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I fråga om arbetsbalansen inom lantmäteriet anför styrelsen inledningsvis följande.

Motionärerna anför inledningsvis att utöver den av lantmäteristyrelsen redovisade arbetsbalansen hos allmänheten torde finnas en icke obetydlig dold balans av förrättningar beträffande vilka ansökningar icke inges då väntetiden skulle vara så lång att man icke finner det lönt att söka. Det är möjligt att en viss dold balans finns men om vederbörande avstår från att söka förrättning torde detta bero på att förrättningen anses vara av låg angelägenhetsgrad för tillfället. Förmodad lång väntetid torde icke avhålla allmänheten från att söka önskvärda förrättningar. Fullt klart är emellertid att hela den redovisade balansen icke är reell balans. Vid bedömning av lantmäteriets arbetsbalans måste nämligen beaktas att de balanserade avstyckningsförrättningarna — vilken förrättningstyp antalsmässigt är helt dominerande — i stor utsträckning vilar i avvaktan på att oklara planförhållanden skall klaras upp. Bristerna i planberedskapen såväl beträffande detaljplanering som översiktlig planering medför också att fastighetsbildningsverksamheten blir onödigt arbetskrävande genom att de enskilda ärendena kräver särskilda insatser — ofta av grundläggande natur — i form av planutredningar, överläggningar och samråd av olika slag. Detta innebär i sin tur en minskning av lantmäteriets kapacitet med ökad arbetsbalans som följd och därmed ofta väsentligt ökade kostnader. En betydelsefull rationalisering av fastighetsbildningsverksamheten skulle ernås om ökad samordning kunde ske av fastighetsbildning och planläggning.

Detta spørsmål har behandlats i skilda sammanhang. Så har bl. a. skett i lantmäteristyrelsens yttrande till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet den 12 oktober 1966 över promemoria angående uppdelning av byggnadsstyrelseorganisationen. Enligt vad styrelsen har sig bekant har statskontoret avgivit yttrande i samma ämne, vari här ifrågavarande förhållanden berörts.

Enligt styrelsen har ett av de främsta skälen till att lantmäteriet under senare år i många fall haft svårt att utan besvärande väntetider utföra de arbetsuppgifter som åligger verket varit bristande personella resurser. Detta har i sin tur berott på att en olämplig uppsplittring av samhällets samlade fastighetsbildningsresurser successivt har skett. Styrelsen fortsätter.

Ett av huvudsyftena med 1960 års omorganisation av lantmäteriet var att tillskapa större organisationsenheter för att tillgängliga resurser härigenom skulle kunna utnyttjas på ett mera rationellt sätt. Efter år 1960 har åtskilliga kommuner — utöver dem som vid sagda tidpunkt hade egna kommunala mättningsorganisationer — tillskapat sådana organisationer. Samtidigt har konsultfirmor av olika slag i icke ringa omfattning åtagit sig uppgifter av förberedande karaktär i fastighetsbildningsprocessen i framför allt samhällen på landet. Ifrågavarande utveckling har medfört att de samlade resurserna blivit splittrade och av lönemässiga orsaker ojämnt fördelade. Såsom bl. a. framhållits av departementschefen i prop. 1960: 74 angående viss omorganisation av bl. a. lantmäteriväsendet är fastighetsbildningsuppgifterna i flertalet nuvarande landskommuner och mindre städer icke av sådan omfattning att de helt tar i anspråk en lantmätararbetskraft eller i övrigt ger tillräckligt stort verksamhetsunderlag för att en egen mättningsorganisation skall kunna rationellt sysselsättas där (s. 119). Detta förhållande torde komma att föreligga även sedan den pågående kommunreformen genomförts.

Den inom riket förefintliga tillgången på personal med utbildning för handhavande av fastighetsbildningsuppgifter är given. Det är då ur samhällets synpunkt utomordentligt angeläget att de samlade personalresurserna utnyttjas väl. Mycket tyder på att den nuvarande tillgången på personal med högskoleutbildning för fastighetsbildningsuppgifter skulle totalt sett vara tillräcklig om hela fastighetsbildningsväsendet eller i vart fall större delen därav organisatoriskt samordnades. Spörsmålet torde komma att bli föremål för överväganden av de sakkunniga som med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 december 1965 tillkallats för att utreda frågan om huvudmannaskapet för fastighetsbildningsväsendet och därmed sammanhängande spørsmål samt framlägga förslag om fastighetsbildningsväsendets framtida organisation m. m.

Med hänsyn till vad sålunda anförts skulle åtgärder ägnade att möjliggöra för privat lantmäteripersonal att handlägga lantmäteriförrättningar enligt lantmäteristyrelsens bestämda uppfattning medföra en ytterligare ur samhällets synpunkt olycklig uppsplittring av de samlade personalresurserna.

Vidare anser styrelsen, att handläggning av fastighetsbildningsförrättningar är en myndighetsuppgift för vilken bör anlitas förrättningsmän an-

ställda i offentlig tjänst. Samma ståndpunkt har, erinrar styrelsen, intagits av 1954 års fastighetsbildningskommitté i dess betänkande med förslag till ny fastighetsbildningslag (SOU 1963: 68, s. 225). Något annat skulle också enligt styrelsens mening vara främmande för allmänhetens rättsmedvetande. Styrelsen lämnar följande redogörelse för nuvarande ordning.

Nuvarande regler om vilka förrättningsmän som skall handlägga fastighetsbildningsförrättningar är upptagna i 2 kap. 1 §, 19 kap. 5 § samt 20 kap. 6 § 1 mom. och 8 § jorddelningslagen ävensom 5 kap. 2 § samt 6 kap. 2 och 12 §§ 1917 års lag om fastighetsbildning i stad. Vid förrättning enligt jorddelningslagen tjänstgör distriktslantmätaren i det lantmåteridistrikt där den mark som förrättningen avser helt eller delvis är belägen som förrättningsman. Genom att annan personal än den ordinarie innehavaren av distriktslantmätarebefattningen i administrativ ordning tillerkänns behörighet att i viss omfattning utöva befattningen kan en lämplig arbetsfördelning ernås. Enligt 1917 års lag skall laga skifte i stad likaledes förrättas av distriktslantmätaren men i vissa fall må i stadens tjänst anställd mättningsman verkställa skifte. I stort sett samma regler gäller för handläggningen av fristående ägoutbyte och servitutsutbrytning i stad. Avstyckning däremot skall alltid verkställas av i stadens tjänst anställd mättningsman eller, om sådan icke finns, av annan person som förordnas av länsstyrelsen och som företrädesvis skall vara behörig till befattning som mättningsman och ha föreslagits av byggnadsnämnden.

Lantmäteriinstruktionen (SFS 794/65, 32 §) föreskriver i här aktuellt avseende att chef inom förrättningsorganisationen äger uppdra åt honom underställd personal att självständigt handlägga förekommande tjänstegöromål. Sådana göromål som enligt gällande bestämmelser är förbehållna lantmätare må dock anförtros allenast åt lantmätare. Vidare stadgas att chef, om anledning därtill finns, äger överta och slutföra handläggningen av förrättning eller uppdrag som han överlåtit på honom underställd tjänsteman.

Lantmäteristyrelsen har i arbetsordning för lantmäteristaten, vilken utfärdats den 18 juni 1966 med tillämpning fr. o. m. den 1 juli 1966, beträffande arbetsfördelning föreskrivit bl. a. följande.

»Vid fördelningen av arbetet skall chef eftersträva att personalen användes på sådant sätt att hög effektivitet ernås. Härvid skall särskilt beaktas tjänstemännens kompetens och kvalifikationer i övrigt med hänsyn till vederbörandes grundutbildning och genomgången särskild utbildning inom ämnesområden med anknytning till förekommande arbetsuppgifter. Vidare bör de enskilda tjänstemännens personliga fallenhet och intresseinriktning i avseende på skilda arbetsuppgifter tillvaratagas. Vid arbetsfördelningen bör beaktas att olika personalkategorier icke ovillkorligen måste vara bundna till sina normala arbetsfunktioner.

Chef är ansvarig för att till honom underställd tjänsteman för självständig handläggning överlåtas endast sådana förrättningar, uppdrag och övriga tjänstegöromål som denne med hänsyn till behörighet, kunskaper och erfarenhet har förutsättningar att utföra. Det skall dock tillses att rutinerad tjänsteman beredes tillfälle att successivt vinna erfarenhet av alltmer kvalificerade arbetsuppgifter inom sitt verksamhetsområde och att denne därvid lämnas erforderlig handledning.»

Enligt den förut nämnda kungörelsen den 1 juni 1951 äger lantmäteristyrelsen utse den som har behörighet att inneha befattning som mättningsman i stad och som kan anses skickad för uppgiften, att i viss distriktslantmätarens ställe verkställa avstyckning enligt lagen om delning av jord å landet för bostadsändamål eller för beredande av plats för industriell eller kommunikationsteknisk anläggning eller i liknande syfte inom samhälle där byggnadslagens bestämmelser för stad äger tillämpning samt inom annat område för vilket stadsplan eller byggnadsplan fastställts eller jämlikt äldre lag förordnats att stadsplan skall upprättas. Sådant förordnande som här avses innehas f. n. av åtta personer, varav sju är innehavare av kommunal tjänst medan den åttonde är anställd såsom mättningsman i vissa samhällen.

Styrelsen fortsätter.

På förrättningsmän som skall handlägga fastighetsbildningsförrättningar måste ställas de kraven att de ständigt följer utvecklingen på den allmänna samhällsplaneringens område särskilt såvitt angår jordpolitik och planpolitik. De skall därvid hålla sig underrättade om riktlinjerna för det arbete som bedrivs inom andra organ, statliga och kommunala, vilka inom sina verksamhetsområden har funktioner som berör markdispositionsfrågornas avgörande. Det åligger därjämte förrättningsmännen att, när behov därav uppkommer, under pågående förrättning, uppta samråd med annan myndighet i frågor av väsentlig eller principiell vikt. Även om det ankommer på förrättningsmännen att självständigt besluta i fastighetsbildningsärendena (jfr tredje lagutskottets av riksdagen godkända utlåtande 1959: 14 s. 14 och 1959: 26 s. 140) löses uppkommande problem bäst genom att förrättningsmännen under handläggningen upprätthåller nära samarbete med övriga myndigheter. Av särskild betydelse är att samråd vid behov kommer till stånd med länsstyrelsen som högsta planmyndighet inom länet och med lantbruksnämnden. Självfallet måste förrättningsmännen stå helt fria i ekonomiskt avseende gentemot sakägarna.

Därefter redogör styrelsen för vad som görs för att genom olika rationaliseringsåtgärder öka lantmäteriets kapacitet.

Lantmäteristyrelsen har under senare tid gjort betydande insatser för att rationalisera fastighetsbildningsverksamheten, och effektiviteten har därigenom i icke ringa mån kunnat ökas. Redogörelse för vidtagna rationaliseringsåtgärder m. m. har lämnats i lantmäteristyrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1967/68. Sålunda har såsom ett led i rationaliseringsarbetet utarbetats en ny arbetsordning för lantmäteristaten, vilken trädde i kraft den 1 juli 1966. Vid utarbetandet av arbetsordningen har de riktlinjer för verksamhetens bedrivande vilka angivits i de inom finansdepartementet utgivna anvisningarna angående myndigheternas anslagsframställningar för budgetåret 1967/68 varit vägledande. Betydande insatser har gjorts för att omfördela uppgifter i överensstämmelse med principen i 6 § allmänna verksamstadgan. I viss utsträckning har handläggning av förrättningar anförtrotts ingenjörer. Så har skett med vägförrättningar samt i mindre omfattning tomtmätningar och avstyckningar enligt lagen om fastighetsbildning i stad. Erfarenheterna av denna delegering är goda.

I syfte att öka elasticiteten i lantmäteriorganisationen för att därigenom förbättra möjligheterna till koncentrerade insatser i samband med uppgifter hänförliga till omstruktureringen av samhället har styrelsen inrättat vissa rörliga arbetsgrupper. För att ytterligare effektivisera lantmäteriets tekniska verksamhet har styrelsen inom ramen för tillgängliga resurser vid vissa länslantmäterikontor inrättat tekniska sektioner. En successiv utbyggnad av detta system pågår. Sektionerna lämnar geodetisk och fotogrammetrisk service till organisationsenheterna inom vissa med hänsyn till storlek och arbetsuppgifter lämpliga områden. Den tekniska utvecklingen har sålunda medfört en genomgående vertikal integration av hela lantmäteriverksamheten.

Såsom förut anförts föreligger ett nära samband mellan planläggning och plang genomförande genom fastighetsbildning. Lantmäteristyrelsen har därför under senare år ägnat förevarande spörsmål särskilt intresse. Genom att i konkreta planlägningsfrågor samordna erfarenheterna från lantmäteriets verksamhetsområde med erfarenheter och rön från andra håll samt genom egna utvecklingsarbeten i allmänna planlägningsfrågor har styrelsen kunnat lämna främst lantmäteriets regionala och lokala organ betydelsefull service. Denna verksamhet har successivt utökats.

En viktig faktor i rationaliseringen av fastighetsbildningsverksamheten utgör också den centrala service lantmäteristyrelsen lämnar de regionala och lokala fastighetsbildningsorganen då det gäller värderingsfrågor, frågor angående jordbrukets och skogsbrukets rationalisering samt i allmänhet tillämpningen av gällande lagstiftning för fastighetsbildning och närliggande rättsområden. Behovet av serviceinsatser och understödande verksamhet gentemot förrättningsorganisationen inom det fastighetsrättsliga, -tekniska och -ekonomiska området ökar alltmer beroende på att man i den moderna fastighetsbildningsverksamheten möter nya problem av skiftande art, vilket kräver speciell kunskap av varierande art.

Av det anförda torde framgå, fortsätter styrelsen, att en rationellt arbetande fastighetsbildningsorganisation måste präglas av ett samarbete mellan olika nivåer och produktionsenheter inom organisationen. Härigenom kan specialister och avancerad teknisk utrustning kopplas in direkt i den löpande produktionen. Genom de ökade kraven på effektivitet blir utrymmet för enskilt opererande förrättningsmän allt mindre.

I fråga om vissa av lantmäteristyrelsen föreslagna ytterligare rationaliseringsåtgärder anför styrelsen.

Då det gäller lantmäteriets fastighetsbildningsverksamhet för helårs- och fritidsbebyggelse, dvs. den i kvantitativt hänseende dominerande verksamheten, utgör skyldigheten att vid varje förrättning hålla sammanträde ett allvarligt hinder mot att åstadkomma rationella arbetsformer. Härigenom tvingas högskoleutbildad arbetskraft till ofta tidskrävande och dyrbara resor som i stor utsträckning icke fyller någon reell funktion. Ett slopande av detta obligatoriska krav skulle verksamt bidra till en effektivisering av verksamheten. Härigenom skulle det nämligen bli möjligt att omfördela arbetsuppgifter mellan högskoleutbildad personal och lantmäteriets ingenjörspersonal på sådant sätt att ingenjörspersonalen kan anförtros handläggningen av avstyckningar på förrättningsstället — dit lantmätaren icke skulle behöva resa. Förrättningen kan sedan avslutas på expeditionen en-

dast med att lantmätaren meddelar ett avslutande beslut. Detta beslut kan avges efter föredragning av den handläggande ingenjören.

Ett förfarande på sätt nyss skisserats kräver emellertid ändring i jorddelningslagen och lagen om fastighetsbildning i stad. Lantmäteristyrelsen har därför i skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 januari 1967 hemställt att lagändring av angiven innebörd snarast vidtas i de båda lagarna. Genomförs en sådan lagändring innebär detta en avsevärd kapacitetsökning inom fastighetsbildningsorganen. Styrelsen har ej ansett det vara möjligt att nu framlägga andra förslag än det förut angivna.

I sammanhanget kan också nämnas att lantmäteristyrelsen låtit verkställa särskild utredning angående möjligheterna att påskynda slutförandet av pågående laga skiften i Kopparbergs län, där allmänheten hittills kunnat ta lantmäteriets tjänster i anspråk utan marknadsmässig ersättning. På grundval av utredningen har lantmäteristyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 26 februari 1966 framlagt vissa förslag i ämnet. Kungl. Maj:t har också fattat visst beslut i ärendet. Lantmäteristyrelsen har sig också bekant att i propositionsförteckningen till innevarande riksdag upptagits fråga om ändringar i jorddelningslagen.

Med anledning av vad i motionerna anförts om att lantmäteriets tjänster inte debiteras med marknadsmässiga priser lämnar styrelsen följande upplysningar rörande den nya lantmäteritaxan m. m.

Efter därom av lantmäteristyrelsen gjord framställning har Kungl. Maj:t fastställt ny lantmäteritaxa att gälla fr. o. m. den 1 oktober 1966. Beräkningarna av lantmäteriets självkostnader har i den nya taxan grundats på under åren 1964 och 1965 utförda tidsstudier inom lantmäteriet. Lönekostnaderna har beräknats efter 1967 års lönenivå. Kostnaderna för pensioner, sociala förmåner samt för avskrivning och ränta på utrustningskapitalet har beräknats i enlighet med av riksrevisionsverket meddelade anvisningar. Omkostnaderna har beräknats på grundval av anslagstildelingen för budgetåret 1966/67 med undantag för avskrivning å utrustningen, vilken beräknats till 10 % av utrustningens återanskaffningsvärde. Av det sagda torde framgå att lantmäteritaxan är aktuell med hänsyn till kostnadsutvecklingen och i överensstämmelse med de synpunkter i ämnet som framförts beträffande debitering av statliga tjänster i bl. a. de förut nämnda anvisningarna angående myndigheternas anslagsframställningar för budgetåret 1967/68. I anslutning till nyssnämnda anvisningar har kostnads- och produktivetsfrågorna inom lantmäteriet varit föremål för överläggningar mellan lantmäteristyrelsen och rikets överlantmätare. Överläggningarna har sedermera följts upp med konferenser med lantmäteripersonalen inom de olika länen. Vid senaste sammanträdet med lantmäteriets företagsnämnd har också understrukits vikten av att all personal iakttar kostnadsmedvetenhet.

Slutligen anför styrelsen i fråga om den kostnadsfria rådgivningen följande.

Beträffande den kostnadsfria rådgivningen stadgas i 2 § punkt 2 lantmäteritaxan (SFS 1966:507) att ersättning icke utgår för muntlig eller skriftlig upplysning eller rådgivning som icke påkallar särskilt undersöknings- eller utredningsarbete. I anvisningar till lantmäteritaxan har lant-

mäteristyrelsen beträffande tillämpningen av nyssnämnda stadgande föreskrivit att det skall tillses att kostnadsfri rådgivnings- och upplysningsverksamhet begränsas i all den utsträckning det är möjligt och rimligt. Vidare har föreskrivits att när fråga är om ärende av sådan art som icke direkt berör lantmäteriets verksamhetsområde och ej heller har direkt anknytning till lantmateriförrättning eller uppdrag som är under handläggning skall vederbörande hänvisas till myndighet eller annan som närmast har att ta befattning med ifrågavarande spörsmål. Om begärd rådgivning eller upplysning är av sådan beskaffenhet, att det tillkommer organ inom lantmäteristaten att ta befattning med ärendet och vidare befinns ha sådan karaktär eller omfattning, att arbetet med besvarandet beräknas ta mer än 1/4 timme i anspråk, skall uppdraget verkställas mot ersättning, varvid vederbörande i förväg skall underrättas härom.

Kommunernas Konsultbyrå LBF uttalar, att möjligheterna för lantmätare utanför det statliga lantmäteriet att utföra fastighetsbildning bör ökas. Byrån lämnar inledningsvis följande redogörelse för sin verksamhet.

Företaget är en ekonomisk förening, som ägs av följande riksorganisationer, nämligen Svenska Kommunförbundet, Svenska stadsförbundet, Svenska landstingsförbundet och Sveriges Lantbruksförbund. Som direkta andelsägare återfinns även ett antal av förbundens regionala och lokala organisationer.

Företaget, som är riksomfattande, utför projektering av byggnader och anläggningar, översikts- och detaljplanering i tätorter, byggnadsledning, byggnadskontroll, geotekniska undersökningar, grundkartering, utredningar i samband med fastighetsförvärv och exploatering av mark samt teknisk-ekonomiska utredningar rörande drift av byggnader och anläggningar. På grund av sin allsidighet har verksamheten i stor utsträckning kunnat inriktas på totalprojektering.

För att kunna hålla god kontakt med uppdragsgivare över hela landet är verksamheten decentraliserad till regionala kontor. Antalet sådana kontor uppgår f. n. till 46. Härav är 22 länskontor och 24 filialer till dessa.

De regionala kontorens uppbyggnad och personaluppsättning kan variera beroende på de lokala förutsättningarna. Vanligtvis finns på länskontoren avdelningar för samhällsplanering, väg- och vattenbyggnadsteknik, geoteknik, byggnadsprojektering, installationsteknik samt byggnadsledning och kontroll. På vissa kontor finns dessutom avdelningar för lantmäteri, lantbruksprojektering och driftskontroll.

För att kunna hålla en stab av mera utpräglade experter inom vissa specialiteter finns dessutom ett centralt kontor med hela landet som verksamhetsfält. De regionala kontoren kan således vid behov kompletteras med centralt placerade specialister. Dessutom samverkar länskontoren i stor utsträckning, varigenom företagets produktionskapacitet ökas.

Antalet anställda uppgår f. n. till närmare 1 200 personer. Företagets verksamhet, som inte är vinstinriktad, drivs efter företagsekonomiska grunder med hänsynstagande till erforderlig kapitalbildning för att säkerställa såväl nödig självfinansiering som anställningstrygghet.

Vad speciellt företagets lantmäteriverksamhet beträffar kan nämnas, att lantmäteriafdelningar finns på 12 av länskontoren. Dessutom finns på centralkontoret en avdelning för fotogrammetri och beräkningar.

Den fotogrammetriska instrumentuppsättningen omfattar bland annat

fem stereoautografer och två optiska dubbelprojektorer. Den lantmäteritekniska personalen består av 12 högskoleexaminerade lantmätare med kompetens som mätningmän i stad, 40 mätningssingenjörer, 5 stereooperatörer, 25 kartriterskor och fältpersonal.

Lantmäteriafdelningarnas arbetsuppgifter omfattar i huvudsak följande.

Uppdrag:

- a) Kartor för olika ändamål, framställda fotogrammetriskt eller geodetiskt
- b) Utsättningar och utstakningar av vägar, ledningar, byggnader, fastighetsgränser etc.
- c) Stomnätsmätningar
- d) Förslag till avstyckning inom fastställd detaljplan (förrättningarna verkställs av vederbörande distriktslantmätare)
- e) Äganderäts- och fastighetsutredningar
- f) Beräkningar med system ADB

Förrättningar:

g) Förrättningar enligt fastighetsbildningslagen (i 15 köpingar och kommuner är företagens lantmätare mätningmän), lagen om enskilda vägar, lagen om bildande av fiskevårdsområden och lagen om bysamfälligheter.

I fråga om de i motionerna berörda spörsmålen anför konsullbyrån närmare.

Som ovan nämnts är företaget uppbyggt med tanke på totalprojektering. Detta innebär att företaget helt eller i olika kombinationer medverkar vid markförvärv, grundkartering, bebyggelseplanering, väg- och ledningsprojektering, anläggningsarbeten samt projektering av och genomförande av bebyggelse. I detta produktionsförlopp ingår fastighetsbildningen som en integrerad del. Uppenbara fördelar skulle givetvis stå att vinna om denna kunde ingå i projekteringskedjan. Möjligheterna till en effektiv samordning med övriga moment i kedjan ger vinster både i fråga om tid och kostnader.

Med den lantmäteritekniska organisation som företaget förfogar över bör givetvis även fastighetsbildning inom detaljplan kunna utföras som separata uppdrag.

En förutsättning för fastighetsbildningsuppdrag av nu angiven art är, som motionärerna anfört, en vidgad tillämpning av 1951 års kungörelse. Eftersom alla förrättningar enligt jorddelningslagen granskas av överlantmätaren, oavsett om förrättningsmannen är ställig eller icke ställig lantmätare, bör en utvidgad tillämpning av ifrågavarande lag kunna ske utan att kravet på rättssäkerhet och kvalitet eftersätts.

I det föregående har omnämnts att företagens lantmätare utför förslag till avstyckning (fastighetsutredning, utsättning, markering, mätning, beräkning och kartering). Sådana uppdrag har förekommit i begränsad omfattning. En grundläggande förutsättning för sådana uppdrag är ett förtroendefullt samarbete med vederbörande distriktslantmätare. Samarbetet har i förekommande fall varit mycket gott. En utvidgning av företagens medverkan vid fastighetsbildning på nu angivet sätt skulle också bidra till att tillgodose syftet med motionerna.

För att underlätta en sådan medverkan bör emellertid de för lantmäteriet gällande taxereglerna justeras. Enligt lantmäteritaxan har lantmäte-

ristyrelsen rätt att, om sakägaren tillhandahåller förrättningsmannen erforderlig karta, reducera den i taxan angivna ersättningen. Den reduktion som f. n. medges är emellertid för liten i förhållande till utfört arbete, vilket resulterar i att den sammanlagda förrättningskostnaden icke oväsentligt brukar överstiga de i taxan angivna ersättningarna. En generösare tillämpning av möjligheterna till ersättningsreduktion skulle helt säkert medverka till att förfaringssättet finge ökad spridning.

I anslutning till vad nu senast anförts må även en annan ersättningsfråga beröras. Vid förrättningar enligt lagen om enskilda vägar utgår lägre timersättning om förrättningen utförs av annan än i det statliga lantmäteriet anställd person. Detta har medfört att det varit svårt för andra att utföra dessa förrättningar med acceptabel lönsamhet. Eftersom arbetet är detsamma oavsett person bör ersättningen rimligtvis också vara lika.

Vägförrättningar är ofta både tidsödande och betungande. En ökad medverkan från utomstående ifråga om dessa förrättningar skulle också ge ett bidrag i motionernas syfte.

Utskottet. I motionerna I: 363 och II: 579 har hemställts om åtgärder för att minska eftersläpningen av förrättningar och uppdrag inom lantmäteriet. Motionärerna förordar bl. a. att möjligheterna att förordna enskild lantmätare att göra avstyckningar inom fastställd plan i ökad utsträckning tillvaratages. Som ytterligare åtgärd i syfte att motverka eftersläpningen inom lantmäteriet anger motionärerna att förrättningar och uppdrag bör debiteras efter marknadsmässiga priser.

Utskottet vill för sin del vitsorda angelägenheten av att åtgärder vidtas för att minska den alltjämt besvärande arbetsbalansen inom lantmäteriet. Som utskottet föregående år anförde i utlåtande nr 1 (p. 105) med anledning av motionsyrkanden i enahanda syfte vidtas emellertid fortlöpande olika åtgärder för att öka lantmäteriets kapacitet. Vidare erinrades om att 1954 års fastighetsbildningskommitté lagt fram förslag om en enhetlig lagstiftning för land och stad på fastighetsbildningsväsendets område samt att år 1965 tillkallade sakkunniga hade att göra en översyn av frågan om huvudmannaskapet för fastighetsbildningsväsendet och därmed sammanhängande spörsmål samt framlägga förslag om fastighetsbildningsväsendets framtida organisation m. m. I avvaktan på de förslag som kan komma att framläggas för riksdagen i berörda lagstiftnings- och organisationsfrågor anser utskottet sig ej böra biträda nu föreliggande motioner i vad de avser ökat ianspråktagande av enskild lantmätare. Med anledning av vad i motionerna anförts om marknadsmässig debitering av lantmäteriets tjänster vill utskottet hänvisa till att Kungl. Maj:t fastställt ny lantmäteritaxa att gälla fr. o. m. den 1 oktober 1966. Som framgår av lantmäteristyrelsens i det föregående redovisade yttrande får lantmäteritaxan anses aktuell med hänsyn till kostnadsutvecklingen. Någon anledning att nu påyrka ändring i taxan har utskottet ej funnit föreligga.

Med återopande av det anförda och då utskottet ej heller i övrigt funnit

motionerna böra föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida hemställer utskottet,

att motionerna I: 363 och II: 579 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 mars 1967

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Hedström, Carl Eskilsson, Magnusson, Augustsson*, Skårman, Manne Olsson, Lundberg, Harald Pettersson*, fru Lundblad och herr Karl-Erik Eriksson*;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie, Lindström*, Anthby*, Arweson, Eliasson i Moholm*, Persson i Skänninge, Nilsson i Lönsboda*, fru Jäderberg, herrar Trana och Sundkvist.

* Ej närvarande vid justeringen.

Särskilt yttrande

av herrar *Carl Eskilsson, Lundberg* och *Eliasson i Moholm*, vilka anfört:

»Inom lantmäteriet råder fortfarande en betydande eftersläpning när det gäller att lösa de arbetsuppgifter som åligger verket. Detta medför besvärande väntetider både för enskilda personer och kommuner bl. a. i samband med planering av bostadsbyggande. Visserligen kan man förvänta att pågående utredningar på området kan medföra förbättrade förhållanden, men då förändringarna torde ta lång tid att genomföra bör redan nu till buds stående medel tillvaratagas för att förbättra situationen. Enligt vår mening borde man utan att avvakta ytterligare utredningar allvarligt överväga möjligheten att överlåta en del arbetsuppgifter på privat lantmäteripersonal och därigenom utnyttja den arbetskapacitet som förefinnes utanför det statliga lantmäteriet. Då detta bör kunna ske utan särskild hemställan från riksdagens sida har vi ansett motionerna I: 363 och II: 579 ej påkalla någon särskild åtgärd.»